

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

27. An detur casus post Decreta Urbani VIII. in quo quis possit sibi retinere aliquid de stipendiis datis pro Missis dicendis? Et in exemplum huius quastionis aducitur specialis, & curiosus casus. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

13. & cum eodem Bordonio hic citato in 1. r. Ref. 1. post præteritam, & infra in Ref. 28. & lege etiam doctrinam Resolutionum annotationum sequentium huius Ref.

rium resol. 25. m. 28. Quia Decretum Urbani VIII. non damnat contrariam opinionem, sed eius usum tantum, cum in decreto, non constat de huiusmodi reprobatione, & ad hoc facere videtur dicta superius sub quæst. 6. Ergo ex hac prohibitione contra rem aliâ licitam non videtur inferendum peccatum mortale. Tum quia decretum videtur simplici verbo, Prohibet, quod ex se non magis inducit unum quam alterum peccatum; ergo aliunde deducendum est peccatum mortale, nempe ex gravitate materiae, & voluntate Legislatoris obligandi ad mortale; vt de communi docet Sanchez lib. 6. c. 4. n. 29. Sed in casu nostro neutram reperitur; non intentio obligandi ad mortale, quia ista ubi non exprimitur, neque sufficit vt tale propositum haberet Papa, quia propositum in mente retentum nihil operatur; neque id colligitur ex contextu aliorum decretorum, ex quibus simul collatis potius colligitur oppositum, nam in Decreto §. Deinde, intendit obligare sub mortali cum obligatione restitutionis, vt tot celebrentur Missæ, quot sunt stipendia etiam congrua, ibi. Sub obiectione Divini iudicij mandat, ac præcipit; & infra subdit, sua obligationi non satisfaciunt, quinimò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur. Ecce quot verbis urgentibus videtur, & geminatis, quæ magnum mysterium indicant peccati mortalis cum restitutione: & ne quis dubitaret de his, expressit suam intentionem Sacra Congregatio; ergo si hoc idem voluisset in nostro præsentis casu, expressisset, arg. l. unic. §. Sin autem, C. de caduc. toll. l. s. scrum, §. Prætor ait, ver. Non dixit, ff. de acq. hered. Barbosa l. l. n. 32. Neque pars stipendij est notabilis quantitas, cum sit minor pars retenta, quam tradita, vt in casu supponitur; imò tradita etiam minori parte, & retenta maiori non videtur peccare mortaliter, quod est secundum probandum, quia non desumitur quantitas notabilis seu gravitas materiae, neque ex Sacrificio, neque ex notabilitate respectivè ad furtum, quod sit peccatum mortale ex notabili quantitate; suadetur illud primum, quia stipendium attenditur ratione laboris, seu potius oneris, & obligationis civilis, quam contrahit Sacerdos ad celebrandum, ergo ex hoc capite non fit contra gravem materiam; suadetur etiam secundum, quia notabilis quantitas ea censetur, in qua inferitur grave damnum proximo, vt de communi tradit hanc Regulam Bonacin. disp. 2. de restit. quæst. 8. par. 1. n. 7. Sed in casu nostro nulli inferitur damnum neque leve, non defuncto, cum illi æquè satisfiat, non Sacerdoti, cum voluntate non inuitus recipiat illam stipem congruentem secundum taxam. Deinde quando aliquis tradit stipem duplam, vel maiorem Sacerdoti amico, censetur potius donare excessum, quam dare pro stipendio, quia solum amici solent hoc liberalitatis signum monstrare, & magni viri suam urbanitatem, quam non intendunt computare in stipendium taxatum. Vide aliquid apud Dianam resol. 11. & 12. de celebrat. Missæ. Huc vsque Bordonus; sed ego hanc sententiam non admitto, in p. 1. tract. 14. resol. 10. & in loco paulò supra citato non facio pro Bordonus, nam loquor in casu quo stipendium pingue fuit datum, non solum pro Missa celebranda, sed etiam inuitu personæ, quæ Missam celebrare debebat.

Sup. hoc in Ref. 2. not. seq. & in l. lio §. eius anterior.
Que hic sūt infra ref. 29. & 30.
Que hic est Ref. antecedens.

Sed quid dicendum est de alio dubio, quando Sacerdos recipit stipendium pingue pro Missis dicendis à se, & reperit alium Sacerdotem, qui velit sponte dicere Missas illas pro multo minori stipite, an possit excessum retinere? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 68.

§. 1. Affirmatiuè respondent aliqui, vt Pellizzarius in Man. tom. 1. tract. 6. cap. 3. n. 23. vbi sic ait: Addo quod si Religiosus electus in executionem testamenti curaret minori stipendio celebrari alibi Missas præscriptas à testatore, quam celebrantur in loco ipso testatoris: ideoque minorem pecuniam summam insumeret in celebratione dictarum Missarum, tuta conscientia retinere posset residuum illius pecuniae, quod item expendisset, si Missæ in loco testatoris celebratæ fuissent. Et hoc titulo industria ab eo adhibita in Missarum procuracionem, ad quam industriam non tenebatur: proportionaliter, vt dicunt Doctores communiter cum, qui rem aliam vendit ex commissione illius, qui est dominus ipsius rei, si sua sponte illam transferat in alium locum, vbi carius venditur, acquirere excessum illum pretij, tanquam fructum suæ industrie specialis, ad quam non tenebatur. Nec obstat declaratio sacre Congregationis posita post decreta de celebrat. Missæ, ad numerum, vbi habetur, Sacerdotem, cui offertur elemosyna maior solita pro celebratione Missæ; neci integram illâ elemosynam tribuere Sacerdoti, cui Missam celebrandam committit, nec posse retinere vllam partem illius; si quidem declaratio expressè loquitur de Sacerdote suscipiente Missam à se celebrandam; non autem de Sacerdote, qui tanquam executor testamenti curat, vt Missæ præscriptæ in testamento ab aliis celebrentur; Religiosus autem in præsentis casu se habet hoc posteriori modo. Hac omnia Pellizzarius, quem sequitur etiam P. Tamburinus opus. de Sac. Missæ lib. 3. cap. 1. §. 5. n. 16.

2. Sed prorsus contrariam sententiam sustinendam esse puto, & auidi his diebus à fide dignissimo, hanc opinionem inter aliquos fuisse damnatam à sacra Congregatione Iudicis in Manuale P. Pellizzarii: Vnde meritò nostram sententiam docuit nouissimè P. Francisc. Lugo de Sac. lib. 5. c. 12. q. 5. n. 50. vbi ita asserit: Nota pariter illos qui petunt Missas, tenent communiter ex iustitia dare iustum stipendium, nisi Sacerdotes spontè contenti sint minori. Verum pariter reperiant Sacerdotem, qui minus acceptare velit, tenentur adhuc iustum, & integrum stipendium dare qui vel ex testamento, vel ex alia commissione gratuantur curare certum Missarum numerum, intelligendo iuxta morem, & praxim loci. Quia defunctus, & cuius alius, qui commisit Missas pro se dici, percipiet maiorem fructum ex quantitate simul elemosynæ. Ita ille: cui adde Fagundez p. 2. lib. 3. c. 10. n. 10. & amicissimum, & doctissimum P. Aueriam de Sac. Euchar. q. 11. sect. 7. §. tenentur etiam. Non est igitur audiendus magis Pellizzarius, & Tamburinus.

2. Verum quid dicendum in alio dubio, quando Sacerdos recipit stipendium pingue pro Missis à se dicendis, & reperit alium Sacerdotem, qui velit spontè dicere Missas illas pro multo minori stipite, an possit excessum retinere. Affirmatiuam sententiam ego olim docui, & docet nouissimè, me citato, Martinus de San. Ioseph in Mon. Confessorior. tom. 1. lib. 1. n. 9. de Eucharistia, n. 8. vbi sic ait: [Pero si los Sacerdotes, à quien repartio las Missas el Sacerdote, que le quiso exonerar de la carga dellas, voluntariamente y por modo de donacion graciosa perdonassen al Sacerdote algun parte del estipendio grueso, que auia recebido, o toda la demasia, me parece que se podra quedar iustamente con ello al que repartio las Missas.]

RESOL. XXVII.

An detur casus post Decreta Urbani VIII. in quo quis possit sibi retinere aliquid de stipendiis datis pro Missis dicendis?
Et in textu huius Resolutionis in exemplum huius questionis adducitur specialis, & curiosus casus.

Atque de SS. Euchar. Sacr. Ref. XXVIII. &c. 15

Missas, porque aqui no ay negociacion, ni ganancia, que es lo que quisio quitar la sacra Congregacion, solamente interueniente el titulo de mera, y pura donacion: porque assi como la prohibicion Apostolica no se estende a los Sacerdotes, que quieren celebrare graciosamente, assi tampoco a los, que libre, y graciosamente perdonan la parte del estipendio que les pareciere.] Ita ille; Cui adde, prater Auerlam, Fraxinellum, me citato Lezanam, verb. *Missæ n. 35.* & me citato Pellizzarium *ubi supra n. 14.*

3. Itaque sicut potest Sacerdos gratis celebrare pro alio, condonans illi totum stipendium Missæ, sic utique potest condonare partem, nec hoc prohiberi supradictis decretis, quæ non tollunt exercitium misericordiarum, vel liberalitatis, ut neque tolluntur per taxam Missarum.

4. Verum licet hæc opinio speculatiue loquendo probabilis sit, tamen in praxi vel nunquam, vel nimis circumspectè reducendam esse puto, nam vt rectè obseruant uterque Lugo Ioannes, & Franciscus, ille *de sac. Euchar. disp. 2. n. 32.* hic *lib. 3. c. 1. n. 74.* prudenter timere potest, ne celebrans non omnino liberè, seu liberaliter acceptet onus dicendi Missas, & remittat stipendij partem, præsertim si sit pauper, & egenus, & non amicissimus commendanti, sed potius ex aliquo metu cedat iuri suo. Quia forsitan alioqui non darentur sibi tales Missæ, vel in futurum aliæ non dabantur, vel quid simile veretur. Et idè Martinus de San Ioseph, *ubi sup.* asserit: [Es necessario mirar, como se haze esto, que sino es pura donacion, sino por que en gano, ò miedo, ò por otro respecto perdonan, aura iniusticia de parte del Sacerdote, que repartio las Missas con obligacion de restituir, y crece la dificultad, con que disponer el Derecho, que, donare suum nemo præsumitur, *leg. cum de indebito, 25. vers. si vero. ff. de probationibus, l. Campanas, ff. de oper. liberor. l. fin. C. de nouat.* Y assi para la seguridad de la conciencia, es necesario que sea clara, y pura donacion.] Adde, quod aliquando petens Missas à Regularibus offerat stipendium auctius postitue intendens eas ab ipsis Regularibus, & non ab aliis: idque ad effectum acquirendi maius illud meritum, quod in Missæ Sacrificio pender ex opere operantis, & potest sperari auctius ex Missis per Sacerdotes Religiosos celebratis, quam ex Missis per Laicos Sacerdotes dictis; tunc enim non censet, quod Regulares possent modo dicto retinere illum excessum stipendij, cum talis retentio rationabiliter præsumi possit fieri, inuito domino offerente; qui stipendium ita pingue non dedisset, si credidisset Missas celebrandas esse ab aliis, quam à Regularibus.

RESOL. XXVIII.

An Sacerdos post Decreta Urbani VIII. præbens aliis minus stipendium, quam accepit pro Missis dicendis, peccet mortaliter.

Et an Sacerdos, qui vel ignoranter, vel cum opinione sibi probabili violat prædicta Decreta, teneatur vel restituere Missas, vel stipendia restitueret? Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 69.

§. 1. **N**egatiuè responderi doctus, & amicissimus P. Bordonus in *Conf. Regul. tom. 1. res. 115.* n. 28. putat enim in decretis Urbani VIII. non contineri, nisi simplicem prohibitionem, quæ non potest obligare, nisi ad peccatum veniale; ut potè non continentiam vllam pœnam grauem, quoad hanc partem; nec vllam clausulam, ex qua colligatur grauitas obligationis; cuiusmodi sunt illæ aliæ, sub obtesta-

Tom. I. I.

tione Diuini iudicij; Et suæ obligationi non satisfaciant, quinimò grauitè, &c. quæ in fisdem Decretis apponuntur, quoad alias partes. Constat autem, quod si sacra Congregatio sub eadem grauitate obligationis voluisset adstringere etiam in isto casu, id expressisset, iuxta *leg. vnic. §. si autem C. de caduc. tollen.* Præterea non vrget obligatio restituendi ex damnificatione, nisi quando inferitur graue damnum: at in nostro casu nulli inferitur graue damnum; non ei pro quo dicitur Missa; cum Missa reuera dicatur: non Sacerdoti celebranti, cum voluntariè recipiat stipendium taxatum; non danti stipendium, cum ipse hoc vnum intendat, vt dicatur Missa. Et hanc opinionem Bordoni tanquam probabilem admittit P. Tamburinus *de Sac. Missæ l. 3. cap. 1. §. 5. n. 6.* & illum non audeat damnare Pellizzarius in *Man. tom. 2. tract. 6. c. 3. n. 23.* Sed aliorum iudicio iudicandam relinquit.

2. Verum ego hanc sententiam olim reprobaui, & præter Auerlam, & Peytinum refellit nouissimè, me citato P. Lugo *de Sac. lib. 5. cap. 12. quest. 7. n. 77.* Probatur ex verbis Decreti, §. 4. ibi: *Volens omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere, prohibet, &c.* Quippe quamlibet speciem, aut occasionem lucri turpis ab Ecclesia remouere, materia sufficiens est, vt grauitè præcipiatur, & seria voluntas obligandi grauitè indicatur ex tali motiuo proposito. Nec hic attendendum est damnum iniuste illatum alicui, sed indecentia tam sordidæ negotiationis, quæ satis capax est præcepti grauitè obligantis secundum *sup.* quamuis in aliquo casu particulari possit esse veniale peccatum ex paruitate pecunie retentæ, vel etiam indecentiæ secuta; vnde soluitur fundamentum contrariæ sententiæ. Et idè ex his me citato inferit Pater Lugo, Sacerdotem, qui vel ignoranter, vel cum opinione sibi probabili violauit prædicta decreta, teneri, vel restituere Missas, vel stipendia restituere, sicut ille, qui bona fide rem accepit, quam putauit se acquirere iusto titulo; teneri dicimus ad restitutionem, quando competit, se deceptum fuisse.

Sup. hoc late supra in res. 24. & in aliis §§. eius primæ not.

RESOL. XXIX.

An supra dicta prohibicio extendatur ad Capellam, cui præ paucis Missis pingue stipendium respondet, si per alium Sacerdotem Sacra efficiantur, data ei stipendia & consueta? Ex part. 2. tr. 14. Ref. 11.

§. 1. **P**ro, quod Decreta sacre Congregationis in hoc casu non extenduntur; quia illud reliquum retinetur titulo beneficij & Capellanæ, non enim tribuitur tantum pro Missis dicendis. Vide Philarchum in *summ. part. 1. lib. 2. c. 14.* Cenedum in *99. Can. quest. 27. num. 12. in fin.* Postseuimum de *offic. cur. cap. 2. num. 18.* Ledesman in *summ. tom. 1. de Euchar. cap. 19. concl. 13.* & doctissimum Villalobos in *summ. part. 1. tract. 8. diffc. 17. n. 1.* Et tandem ita declarauit sacra Congregatio.

RESOL. XXX.

An Sacerdos, qui à viro amicissimo accepit pro dicenda Missa duplicatum stipendium, possit per alium Sacerdotem satisfacere, dato ei iusto stipendio? Ex p. 2. tr. 14. Ref. 12.

§. 1. **R**espondeo cum distinctione. Vel enim illud duplicatum stipendium datum fuit præcisè, & simpliciter pro Missa; vel datum fuit non solum pro Missa dicenda, sed etiam intuitu personæ, quæ Missam

Sup. hoc supra in Resol. 27. §. verum quid, vique in finem